

GAZDASÁGSZOCIOLÓGIA I.

Készült a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0041 pályázati projekt keretében
Tartalomfejlesztés az ELTE TáTK Közgazdaságtudományi Tanszékén
az ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék
az MTA Közgazdaságtudományi Intézet
és a Balassi Kiadó
közreműködésével

Készítette: Szántó Zoltán

Szakmai felelős: Szántó Zoltán

2010. június

GAZDASÁGSZOCIOLÓGIA I.

7. hét

Gazdasági intézmények szociológiája Munkamegosztás 2.

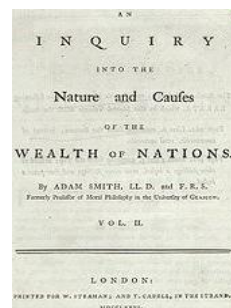
Szántó Zoltán

A munkamegosztás okai

- A munkamegosztás kialakulásának és fejlődésének klasszikus oksági magyarázatai:
Smith – Marx – Durkheim
- Hogyan lehetséges a munkamegosztás kialakulása?
–A munkamegosztás kialakulásának szükséges feltétele(i)
- Miért szükségszerű a munkamegosztás fejlődése?
–A munkamegosztás kialakulásának elégséges feltétele(i)

Adam Smith:

A nemzetek gazdagsága
(1776)

A munkamegosztás kialakulásának elégséges feltételei: a cserére való hajlam és a piac kiterjedtsége (városok, vízi utak)

Karl Marx

A társadalmi munkamegosztás történeti típusai:

- anyagi és szellemi munka megosztása
- termelés és forgalom szétválása
- a konkurenciaharc egyetemessé válása

A társadalmi munkamegosztás fejlődésének elégséges feltételei:

- népességkoncentráció
- tőkekoncentráció
- az érintkezési viszonyok kiterjedése
- a szükségletek korlátozottságának enyhülése
- a közlekedési eszközök fejlettsége
- kereskedők

Émile Durkheim: A társadalmi munkamegosztásról (1893)

A társadalmi munkamegosztás kialakulásának szükséges feltétele a szegmentált társadalmi szerkezet felbomlása

A társadalmi munkamegosztás fejlődésének elégséges feltétele a társadalmak tömegének és sűrűségének növekedése

- Népességkoncentráció
- Városok kialakulása és fejlődése
- Közlekedés és szállítás fejlődése

A munkamegosztás hatásai

- A munkamegosztás hatásainak funkcionális elemzése
- Milyen kedvező és kedvezőtlen hatásai („funkciói” és „diszfunkciói”) vannak a munkamegosztásnak?
- Smith – Marx – Durkheim – Taylor

SMITH, MARX, BÜCHER, WEBER

A társadalmi és szervezeti munkamegosztás kedvező gazdasági hatásai:

- termelékenység növekedése
- munkagépek feltalálása és tökéletesedése
- a munkások ügyességének és gyakorlatának növekedése

SMITH, MARX

A szervezeti munkamegosztás kedvezőtlen fiziológiai és pszichikai hatásai:

- tudatlanság
- ostobaság
- egysíkú érzelmi élet
- képtelenség a katonaeletre
- az életerő rugalmasságának és lendületének szétrombolása

DURKHEIM

A társadalmi munkamegosztás szociális funkciói: organikus szolidaritás, társadalmi integráció – ipari társadalom

(A kollektív tudat szociális funkciói: mechanikus szolidaritás, társadalmi integráció – szegmentált társadalom)

MARX

- A társadalmi munkamegosztás diszfunkciói: egyenlőtlen elosztás és elidegenedés

Durkheim („természetellenes formák”)

- Anomikus munkamegosztás:
 - ipari vagy kereskedelmi válságok
 - a munka és tőke antagonizmusa
- Kényszerű munkamegosztás

A munkamegosztás indokai

- A szervezeti munkamegosztás megszilárdításának intencionális magyarázata
 - A szervezeti munkamegosztás mint a relatív értéktöbblet-termelés (profitmaximalizálás) eszköze (Marx)
 - A szervezeti munkamegosztás mint a tudományos üzemszervezés eszköze (Taylor)

GAZDASÁGSZOCIOLÓGIA I.

7. hét

SZEMINÁRIUM

A munkamegosztás okai és hatásai

Szántó Zoltán

Irodalom

- Smith: A munkamegosztás szülőke. A munkamegosztás (in.: MGE 101–106., 129–135.)
- K. Marx: Az érintkezési viszonyok fejlődése. A részmunkás és szerszáma. A manufaktúra tőkés jellege (in.: MGE 107–120., 137–139., 163–171.)
- É. Durkheim: Az okok. A munkamegosztás funkciója. A természetellenes formák (in.: MGE 119–123., 141–161., 173–187.)
- F. W. Taylor: Üzemvezetés (in.: MGE 197–200.)

Feladatok

1. Hasonlítsa össze Smith, Marx és Durkheim álláspontját a munkamegosztás szükséges és elégséges feltételeiről (hasonlóságok és különbségek!)
2. Hasonlítsa össze Smith, Marx és Durkheim álláspontját a munkamegosztás funkcióiról és diszfunkcióiról (hasonlóságok és különbségek!)
3. Hasonlítsa össze Marx és Taylor álláspontját a munkamegosztás indokairól!